LIAUDIES BALSAS

KANADOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

The PEOPLE'S VOICE, Lithuanian Weekly, Published by the Lithuanian Press Association, 160 Claremont St., Toronto 3, Ontario.
Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, Ottawa
and for Payment of Postage in Cash

Kaina 10¢

Nr. 31 | Penktadienis, Rugpiūčio (August) 23, 1968, Toronto, Ontario | METAI XXXVII

Torontas Ruošiasi Tranzito Streikui; Bus Skaudžiau, Negu Paštorių Streikas

TORONTO. — 5,400 gatvėkarių ir autobusų darbininkų jau bus išėję į streiką, kai šiuos žodžius skaitysit. Jų unijos derybos su TTC viršininkais nutrūko ir gal praeis kelios dienos, kol derybos galės būti atnaujintos. 90 procentų darbininkų balsavo už streiką, jeigu nebus susitarta.

Nesutikimas tarp darbininkų ir samdytojų yra tame, kad unija reikalauja pakelti algas visu doleriu į valandą, o prie to ji reikalauja, kad sveikatos apdrauda būtų pakeista. Pavyzdžiui, dabar sveikatos apdraudą tvarko pati TTC, o unija nori, kad ta apdrauda būtų atiduota PSI ar kuriai kitai organizacijai. TTC apdraudos viršininkai labai nenoriai patenkina darbininkų reikalus, buvę tūkstančiai skundų.

Jeigu streikas truks kiek ilgiau, tai miestas turės daug sunkumų. Šis streikas bus skaudesnis už paštorių streiką. Tiesa, daug turi savo mašinas, kiti prisimes prie kitų. Bet nemažai tokių, kurie neturės transportacijos. Kita, automobiliais užsikimš gatvės. O su jų pastatymu, tai bus tikrai didelė bėda. Ir dabar yra stoka vietos.

Jeigu streikas užtruks, tai nemažai nukentės Kanados Nacionalė Paroda. Ten nėra tiek vietos, kad visi galėtų suvažiuoti automobiliais.

Tranzito streikas buvo kiek metų atgal. Žmonės patyrė daug sunkumų. Bet dabar bus dar daugiau tų sunkumų.

Gali atsitikti, kad beveik tuo pat metu ir Air Canada oro linijos lakūnai išeis į streiką. Jie jau nubalsavo eiti į streiką, jeigu nebus susitarta. O šiuos žodžius rašant, kiek matyti iš spaudos, susitarimo nesimato.

Streikai yra šios santvarkos liga. Jie dabar jau kartojasi kas kelinti metai. Sutartys pasirašomos ant dviejų-trijų metų. Kai tik išsibaigia — naujos derybos, o dažnai ir streikai, kadangi derybų metu nepavyksta išrišti nesutikimus.

Katalikai Nesutaria Enciklikos Klausimu

LONDON. — Katalikų dvasiškiai, kaip ir eiliniai parapijonys, nesutinka popiežiaus enciklikos klausimu. Vieni užgiria, o kiti sako, kad popiežius klysta, drausdamas katalikam naudoti artificiales priemones apsisaugoti pastojimo.

Čia buvo net susikirtimas tarp katalikų prie Westminster katedros. Maldininkus, einančius iš katedros, pasitiko parapijonys, kurie priešingi popiežiaus enciklikai.

Ginčai taip įkaito, kad vieni kitus pradėjo pravardžiuoti. Popiežiaus šalininkai savo oponentus pradėjo vadinti hipokritais, išdavikais, netikusiais katalikais. Oponentus sudarė šimtai parapijiečių, kurių klebonas buvo suspenduotas už opoziciją popiežiaus dekretui.

Ragina Kovoti Prieš Skurdą ir Alkį

CASTELGANDOLFO. — Popiežius ragina kovoti prieš skurdą ir alkį Lotynų Amerikoje.

Jis matyti bandė pasigerinti Lotynų Amerikos masėms, kadangi jis išvyksta į Pietų Ameriką aplankyti nekurias šalis.

Pietų Amerikoje ne tik labai didelė praraja tarp turto ir neturto, bet ir nemažas nesutikimas dvasininkų tarpe. Vieni dvasininkai labai konservatyvūs, eina su turčiais, o kiti radikališkesni, nori reformų, žmonių būvio pagerinimo.

Lotynų Amerika popiežiui labai svarbi sritis. Ten gyvena virš trečdalio visų Romos katalikų, sekančių Vatikaną. Virš 700 Romos katalikų kunigų ragina 39 Tarptautinį Eucharistinį kongresą Bogotoj paskelbti, kad prispautieji turi teisę imtis prievartos savo interesams ginti.

PARODA ATDARA IR SEKMADIENIAIS

TORONTO. — Kanados Nacionalė Paroda čia šiemet būna atdara ir sekmadieniais. Seniau būdavo sekmadieniais uždaryta. Dvasininkai labai protestuodavo prieš laikymą atdaros sekmadieniais. Bet jie galų gale pralaimėjo.

Praėjusį sekmadienį parodą atlankė 167,500 žmonių.

SAKO NEGRAI GALI VISAI NEBALSUOTI

MEMPHIS. — Rev. Ralph Abernathy, kurs užėmė nužudyto M. L. Kingo vietą, pareiškė čia, kad negrai boikotuos prezidentinius rinkimus, jeigu nebus tinkamo kandidato.

Jis sako, kad jeigu Humphrey būtų išrinktas prezidentu, jį dominuotų Chicagos majoras Daley, senatorius J. Eastland ir L. B. Johnson, kurs dabar prezidentauja.

Galės Persodinti Žmogui Smegenis

SYDNEY, Australija. — Čia lankosi pagarsėjęs širdžių persodinimo specialistas daktaras Christian Barnard.

Spaudos konferencijoje jis nustebino reporterius, tvirtindamas, jog netrukus medicinos mokslas nebepasitenkins vien širdies persodinimu.

"Ateis laikas, kad chirurgai ims persodinti žmonėms ir smegenis. Ir aš norėčiau būti pirmas atlikti tokią smegenų persodinimo operaciją", pasakė Dr. Christian Barnard.

Vienas jo pacientas su persodinta širdimi jau pilnai pasveikęs Pietų Afrikos respublikoje.

Blogi Anglijos Santykiai su Kinija

HONG KONG. — Iš Pekino atvyko Anglijos ambasados charge d'affairs Donald Hopson.

Veik visus metus Kinijos valdžia jam nedavė išvažiavimo vizos. Kai Anglijos diplomatams buvo nebesaugu būti savoj ambasadoj, daugelis jų "prisiglaudė" kitų valstybių ambasadose.

Anglijos ambasados rūmai keliais atvejais apdaužyti įtūžusių "kultūrinių revoliucionierių". Dabar Anglijos diplomatų Kinijoje pasiliko tik 13. Kol santykiai buvo normalūs, korpusas susidėjo iš 54 narių.

Anglija yra pripažinusi Kiniją ir vedė nemažą prekybą. Dabar viskas silpnėja ir santykiai blogėja kas metai.

"Liberalams" Nepatinkąs TSRS ir Čekų Susitarimas

MASKVA. — Tarybinėje spaudoje keliamas susirūpinimas, kad taip vadinami reformistai Čekoslovakijoje su Dubceku priešakyje nepajėgia numalšinti taip vadinamų "liberalų".

Pravda rašo, kad subersyvus veikimas antisocialistinių elementų ne tik nesiliauja, bet dar atkaklesnis darosi. Susitarimas tarp Tarybų Sąjungos ir Čekoslovakijos juos tiesiog dar labiau suerzinęs.

Nors Čekoslovakijos komunistų vadovybė pasmerkė tuos subversyvius veiksmus, puldinėjimus komunistų ir darbininkų, tačiau jie nesiliauja.

"Socializmo priešai svajoja apie atsteigimą senos buržuazinės tvarkos", rašo Pravda.

Tie elementai puola komunistus, miliciją ir pažangius darbininkus. Jie tiesiog reikalauja panaikinti miliciją, kuri, girdi, esanti ištikima "konservatyviškiems" komunistams.

Nauja vadovybė panaikino ir radio cenzūrą. Bet matyti ta laisve naudojasi daugiausia socializmo priešai. Vietoj sveikos kritikos, taikančios į taisymą, kas yra negera, antisocialistiniai elementai naudojasi ta laisve kurstymui žmonių prieš komunistus, prieš Tarybų Sąjungą.

Pasitarimuose tarp Tarybų Sąjungos ir Čekoslovakijos, o vėliau Bratislavoje tarp Čekoslovakijos ir Tarybų Sąjungos ir kelių kitų socialistinių šalių, buvo prieita aiškaus susitarimo. Kaimyninės šalys nenori kištis į vidujinius Čekoslovakijos reikalus, bet jos nenori matyti, kad Čekoslovakija būtų paversta antisocialistinių jėgų baze.

Čekoslovakijos komunistų lyderiai tvirtina, kad Čekoslovakija neis iš socialistinio kelio, kad ji veiks su visomis socialistinėmis šalimis. Bet ji nori viduje tvarkytis taip, kaip jos interesai diktuoja. Ateitis parodys, ar tas "liberalizmas" išeis jai į naudą. Antisocialistiniai elementai tuo naudojasi ne trūkumams šalinti, o griovimo darbą varyti.

Urugvajus Pergyveno Studentų Sambruzdį

MONTEVIDEO. — Čia įvyko istorinis studentų ir darbininkų sambruzdis. Labai panašus Paryžiaus ir Berlyno studentų sambruzdžiui.

Studentams pradėjus bruzdėti su reikalavimais ir protestais prieš policijos brutalumą, policija parodė dar didesnį brutalumą. Vienas studentas buvo nušautas. Tas iššaukė dar didesnį bruzdėjimą.

Profsąjungos, kurioms priklauso 400,000 darbininkų ir tarnautojų, paskelbė 24 valandų visuotinį streiką. Studento karstą į kapus lydėjo apie 200,000 žmonių.

Buvo uždarytos parduotuvės, įstaigos, sulaikytas transportas, neišėjo laikraščiai. Ir tai buvo padaryta prieš valdžios patvarkymą.

Prieš kelis mėnesius prezidentas suspendavo konstituciją ir įvedė griežtą režimą, tikėdamasis sudaužyti žmonių judėjimą.

OTTAWA. — Premjeras P. E. Trudeau pranešė, kad parlamentas susirinks rugsėjo 12 d.

Konservatų lyderis R. Stanfield reikalavo sušaukti parlamentą tuojaus.

534 Rašytojai Ragina Baigti Karą

QUAKERTOWN, Pa. — 534 įžymūs Amerikos rašytojai pasiuntė peticiją prezidentui L. B. Johnsonui, Jungtinių Tautų Organizacijos sekretoriui ir kongresmanams bei senatoriams.

Peticijoje reikalauja nedelsiant nutraukti mūšius Vietname ir pradėti tartis dėl taikos — gal Ženevoje "ar kur kitur".

Pasirašius taiką be atidėliojimo ištraukti ginkluotas Jungtinių Valstijų jėgas iš Pietrytinės Azijos, sako įžymiųjų Amerikos rašytojų peticija.

Kokią įtaką jų reikalavimas padarys į prezidentą ir kongresmanus, nežinia. U Thant nusistatymas seniai žinomas — jis trokšta taikos.

Ką Žinome, Apie Kraštą, Kuris Vadinasi Vilnija?

To krašto likimas ypatingas, nes jis susijęs su Lietuvos sostine Vilniumi.

Tas kraštas, kai kūrėsi nepriklausoma Lietuva, buvo jos laisvės kovų lopšys, bet tas kraštas 20 metų priklausė kitiems, žadindamas lietuvių skausmą ir susigrąžinimo viltį. O per tuos dvidešimt metų Lenkijos okupacinė valdžia visais būdais stengėsi sustiprinti jame gyvenančių lietuvių sulenkėjimą, kurį per kelis šimtmečius ugdė dvarai ir klebonijos. Tam kraštui teko ypač sunki dalia, nes jis, tiesiogiai ribodamasis su kitų tautų žemėmis, nuolat jautė besikėsinančias į lietuvybę įtakas. Todėl per šimtmečius susidarė tokia padėtis, kai tiesiog neįmanoma nubrėžti tiksliai etnografinę lietuvišką sieną — žiūrėk, dar toliau už Vilniaus į Vakarus, Kauno ar Ukmergės link rasi kaimų, kur žmonės save ištisai laiko lenkais, o iš kitos pusės į rytus nuo Vilniaus, apsupti lenkų ar baltarusių gyvenamų plotų, styro grynai lietuviški kaimai. Ir dar toliau nusitęsia mirgantys tarp slaviškų pavadinimų lietuviški vardai...

Ko negalima

Šiandienos realybė, išsiugdžiusi per amžius, neleidžia lietuviams pretenduoti į tas rytų vietas, kurios nešioja lietuviškus vardus, nes ten seniai negyvena lietuviai, kad ir kaip tai norėtume įrodyti. Juk užtenka vien to fakto, kad 1940 metais Lietuvai grįžusiose teritorijose gyveno net 250 tūkstančių žmonių, kurie laiko save lenkais. Žinoma, mes būdami dideliais patriotais, galime, kiek norime, įrodinėti, jog jie nutautinti lietuviai, bet kuo tai įrodysime — kraujo sudėtimi, kaukuolių konstrukcija ar tuo, jog prieš trejetą šimtų metų gyveno lietuviškai kalbantys žmonės?.. Šitokius įrodinėjimus norėdami paversti patriotiniu veiksmu, visą Europą paverstume ištisinių konfliktų ir žudynių kontinentu... Tada galima kam nors užsinorėti ir Gedimino įkurtos Balstogės...

Faktas yra tas, kad nuo 1940 m., žymi dalis vadinamojo Vilniaus krašto arba Vilnijos įeina į Lietuvos sudėtį ir toje teritorijoje galioja dabartinių lietuviškų įstaigų nustatyta tvarka. Ne tik už šios teritorijos nėra didesnių plotų, kuriuose būtų buvę bent tolimesnėje praeityje lietuviškai kalbama ar kuriama lietuviška kultūra, kurie būtų arčiau lietuviškų žemių, bet ir šioje pačioje Vilnijos teritorijoje pakanka vietų, kur lietuvybė seniai, labai seniai sudūlėjo... Tad, norint supažindinti su lietuviška Vilnija, tenka žvelgti į ją, kaip labai sudėtingą, istorijos suformuotą kraštą, kuriame susipynė įvairių tautų likimai.

Lenkų pretenzijos

Dabartinė Lietuvos valdžia tvirtina, jog Vilnius ir jo apylinkės yra būtina lietuvių krašto dalis. Tai pripažįsta ir dabartinė Lenkijos valdžia. Bet tuo pat metu negalima užmiršti, kad didysis lietuvių kultūros ir istorijos centras Vilnius su savo apylinkėmis yra brangus ir lenkams, nes čia tvirtus, neištrinamus pėdsakus paliko jų didieji žmonės — A. Mickevičius, J. Slovackis, S. Moniuška, L. Kondratovičius - Syrokomlia, A. Levelis ir kt. Tuo pat metu gudų emigrantai platina užsienyje žemėlapį, kur Baltarusijai be kompromisų skiriamas Vilnius, Švenčionys, Pabradė, Vievis, Varėna, Druskininkai. Na, o rusai šiame krašte irgi sukūrė daug ką vertingo savajai kultūrai...

Suprantama, kad "panašūs pokštai" galimi todėl, jog istorija šiame krašte iš tikro visiškai sumaišė tautų ir kultūrų likimus. Tad nesunku suprasti, koks sunkus uždavinys teko lietuvių valdžiai, įsikūrusiai šio krašto teritorijej. Todėl vargu ar įmanoma išvengti ginčytinų klausimų ir painių problemų, ką rodo ir "Kultūros barų" redakcijos organizuota diskusija. Svarbu, jog apie tas problemas kalbama, vadinas, galvojama ir apie jų sprendimą.

Vilnius — Lietuvos širdis

Neginčytina viena: jog Vilnijos ir visos Lietuvos širdis — Vilnius yra lietuviškesnis, negu bet kada buvo Lietuvos istorijoje. Tai, beje, įtikinančiai ir protingai parodyta "Tėviškės žiburiuose", kurių komentarų ištraukas skaičiau "Nemuno krašte". Na, arba imkime Trakus, kurių gyventojų absoliuti dauguma kadaise nekalbėjo lietuviškai — dabar čia garsėja lietuvių meno saviveikla. Druskininkuose, kuriuos labai mėgo lenkų diktatorius Pilsudskis ir jo vyriausybė, iki pokario metų ištisai kalbėta lenkiškai — dabar gi čia visa valdžia lietuvių rankose, jie čia sudaro inteligentiją, turi didelę vidurinę mokyklą, tvarko sanatorijas ir t. t.

Tačiau ir dabar jame lieka sudėtingo tautinio kultūrinio gyvenimo rūpesčių. Pavyzdžiui, ir B. Kviklys "Mūsų Lietuvos" I tome rašo, kad Eišiškių apskrityje, kurios dalis išeina į Lietuvos teritoriją, daugumą gyventojų sudaro nelietuviškai kalbantys.

Dzūkai ir Vilnija

Beje, Vilniuje tvirčiausiai lietuvybę išlaikė pietų dzūkai, gyvenantys Marcinkonių, Varėnos, Kabelių, Valkininkų, Druskininkų ir kt. apylinkėse, o taip pat Rytų Aukštaitijoje — Dūkšto, Turmanto, Mielagėnų, Ignalinos, Švenčionių, Tverečiaus ir kt. apylinkės — gyvenantys žmonės, kurie dar priskiriami prie šiaurės dzūkų. Todėl dalis šių žemių suaugo su visa Lietuva, tarytum niekad nebūtų buvę atsiskyrusios nuo jos. Tad mūsų suprantamos Vilnijos — tautų kryžkelės — teritorija tarytum susiaurėja. Iš kitos pusės Lietuvos geografai nevartoja Vilniaus krašto pavadinimo — jie žino "Rytų Lietuvą", kuriai priskiria visą Vilniją, o taip pat Merkinę, Vievį, Elektrėnus, Širvintus, Molėtus, Uteną, Anykščius, Zarasus, Kavarską, Troškūnus, Dusetus, Antalieptę. Beje, tą pat daro ir B. Kviklys.

Tuo tarpu Vilniaus, Trakų, Eišiškių ir Šalčininkų apylinkių gyventojai save laiko lenkais arba baltarusiais, nes jų senelių seneliai gimė lietuviškai nekalbančiose šeimose.

Tokia yra Vilnija.

Kas gi būdinga šio krašto, kuriam priskiriamos kadais ponų Lenkijai priklaususios teritorijos, geografijai?

Šiame krašte — Lietuvos sostinė Vilnius. Tačiau Vilnius yra vienintelis didesnis krašto miestas, nes daugiau čia nėra nė vieno, kur gyventojų bent 10 tūkstančių. Mat, Vilnija — silpniausiai išvystytos pramonės sritis. Čia, Vilnijoje, senoji sostinė Trakai su garsiąja pilimi. Čia garsusis kurortas Druskininkai. Čia turistų "Meka" — Ignalina su nuostabaus grožio ežeru virtinėmis. Čia M. Čiurlionio gimtinė Varėna I su ja praaugusia, prie geležinkelio įsikūrusia Varėna II. Čia — senosios Eišiškės, garsieji Medininkai su restauruojama pilimi. Čia — lietuviškais kilimais garsėjantis Lentvaris. Čia Nemenčinė, Dūkštas, Pabradė, Šalčininkai, Marcinkonys, Rūdiškės, Maišiogala, Riešė, Paberžė, Tverečius, Mielagėnai, Kaltanėnai, Grigiškės ir kitos lietuvių krašto vietovės.

Jų irgi pretenzijos

Beje, mūsų emigracinė literatūra žymiai "išplečia" Vilniaus krašto plotus. Juose atsiranda ir dideli Baltarusijos miestai — Gardinas, turįs jau 100 tūkstančių gyventojų, Lyda su maždaug 40-čia tūkstančių žmonių.

Vilnijoje yra aukščiausios Lietuvos viršūnės Juozapynė (Medininkų aukštuma) ir Nevaišia (Švenčionių aukštuma).

Čia — didžiausi Lietuvos ežerai: Drūkšiai su Dysna. Čia — puikiausių Aukštaitijos ežerynų dalis.

Per šį kraštą teka dalis Ne-

Galima Siųsti Pinigus į Lietuvą

ir gauti daugiausia už juos.

Nereikia mokėti už persiuntimą, **tiktai išpirkti JAV dolerių certifikatą.** Duokit savo giminėms 4 sykius daugiau, negu jie gautų rubliais. Jūsų giminės patvirtins tą.

Tiktai JAV dolerių certifikai įgalins jūsų gimines nusipirkti viską, ko jie nori — maisto, drabužių ir daugelį kitų dalykų — amerikinių, Vakarų Europos ir vietinių — specialiose Vneshposyltorg dolerinėse parduotuvėse labai žemomis specialiomis dolerinėmis kainomis. Jūsų *giminės* patvirtins tą.

Pilna garantija. Jokio mokesčio.

Absoliučiai nereikia mokėti jokio mokesčio, nei gavėjui, kadangi išlaidas padengia Vneshposyltorg.

Siųskit dabar. Tiktai per

INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23-rd Street
New York, N. Y., 10010, USA

Reikalaukit mūsų veltui duodamo katalogo.

Europiška Muzika

Dėl vestuvių, šokių, banketų ir kt.

22 metų patyrimo muzikantai

Prieinama kaina

Tel. Henrick — 534-2709, Toronto

Lietuviai, kurie atostogoms ar kitais reikalais atvažiuojate į Miami, Fla., neužmirškite atsilankyti į Lietuvių Socialį Klubą. Čia kiekvieną sekmadienį 1 val. dieną yra duodami geri pietūs už žemą kainą. Po pietų, šokiai, susitikimai ir svečiavimasis.

Kuriems reikalingos informacijos gavimui kambarių vietiniai klubo nariai patars jums kaip ir kur juos gauti.

Kviečia į svečius visus lietuvius

Lietuvių Socialis Klubas

2610 Northwest 119th Street
Miami, Fla. 33167

Telefonas: 688-4161

LIETUVOS SPAUSDINIAI

"Liaudies Balso" raštinėje galima gauti Tarybų Lietuvoje išleidžiamų laikraščių ir žurnalų.

Dienraštis "TIESA"
Tris kartus į savaitę išleidžiamas "Sportas"
Du kart į savaitę išleidžiamas "LIETUVOS PIONIERIUS"
Savaitraštis "LITERATŪRA IR MENAS"
Dvisavaitinis žurnalas "ŠVYTURYS"
Mėnesiniai žurnalai: "Tarybinė Moteris", "Mokslas ir Gyvenimas" ir "Mūsų Sodai".

Laikraščių kainos po 5 c., o žurnalų po 25 c. egzempliorius.

Priimame užsakymus ir paštu. Prisiuntus mokestį apmokame persiuntimą. Mažesnius užsakymus galite prisiųsti ir kanadiškais pašto ženklais.

Taipgi priimame ir naujas bei atnaujintas prenumeratas virš vardintų laikraščių ir žurnalų.

Metinių prenumeratų kainos: "Tiesos" — $5.00; "Sporto" — $4.00; "Lietuvos Pionierius" — $2.50; "Literatūra ir Menas" — $2.00; "Švyturys" — $5.00; "Mokslas ir Gyvenimas" — $3.00; "Tarybinė Moteris" — $2.00; "Mūsų Sodai" — $4.00. Valstiečių laikraštis — $2.50, Jaunimo Gretos — $2.50, Kultūros Barai — $3.00, Mūsų Gamta — $4.50, Nauja Technika — $4.00, Liaudies Ūkis — $4.00.

Pusmetinės prenumeratos turi būti užsakytos ne vėliau kaip gegužio mėnesį, o metinės ne vėliau spalio mėnesį.

Užsakymus siųskite su Money orderiais adresu:

Liaudies Balsas, 160 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada.

Lietuviškomis Temomis

Alg. Budreckis rašo Tėviškės Žiburiuose, kad "Lietuvos Laisvės Kovos Metai" Jungtinėse Amerikos Valstijose nekaip eina. Ypač iš finansinio taškaregio.

Girdi, buvę numatyta surinkti $100,000, o per 8 mėnesius buvo surinkta vos $18,000.

Tiešijasi, kad rudenį darbas pasistūmės, bet abejotina.

"Vaduotojai" kaulija ir kaulija pinigų visokiem "žygiam", tad žmonėms jau nusibodo tie kaulijimai. Ypač kai aiškiai matosi, kad tas "vadavimas" yra tuščias darbas.

—o—

1968 metų birželio mėnesį A. Kairys, literatas, dramaturgas, JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Fondo pirmininkas, savo paskaitoje skundėsi:

"Iki 'Gražinos' pastatymo, mūsų opera nebuvo lietuviška, nors lietuviškai dainavo... Pagrindinis lietuviškos operos uždavinys ir būtų sudarymas sąlygų mūsų kompozitoriams rašyti lietuviškas operas, kurti lietuviškos tematikos muzikinius veikalus...

"Daugumas mūsų dailininkų net nesistengia būti lietuviški. Jie nesistengia kuo nors pabrėžti savo išskirtinę vietą išeivijos mene. Priešingai, stebint jų kūrybą atrodo, kad jie ginasi lietuvybės. Iyg nelietuviai būtų...

"Mūsų poezija išvirsta į beidėjinę klajoklių poeziją, pamėgdžiojimo, išblėsimo klaikų veidrodį. Ji veržiasi į abstraktizmą, į lietuvio sielai svetimą simboliką, be aiškaus objekto, be aiškaus turinio... Laikas išgraužė iš jos prisirišimą prie tėvynės, o be jos sunku išjausti ir pavergtųjų ilgesį bei kančias. Tai kosmopolitizmas arba šoninės durys, pro kurias skver biasi vidun tarptautinis komunizmas...

"Nelietuviško turinio kūriniai neturėtų būti premijuojami, nežiūrint, kad gerai parašyti. Tai nėra lietuviška kūryba, nors rašyta lietuvių kalba. Tokios kūrybos nederėtų vertinti lietuvybės palaikymo mastu..."

—o—

Veiksnių spaudoje pastaruoju metu daug kalbama apie "Pasaulio Lietuvių Bendruomenę". Veiksniai dar vis nenori nusileisti, pripažinti faktą, kad jie gali kalbėti tik apie išeiviją.

Didžiausia jų bėda ta, kad ir tie patys veiksniai labai susiskaldę. Praėjo pora desėtkų metų, kaip jie "vienijasi", o tos vienybės dar labiau nematyti.

Tokia vienybė, apie kokią jie svajoja, neįmanoma. Veltui jie svajoja. Nei vienos tautos išeivijoje to neatsitiko. Lietuvių išeivija, kaip matyti iš spaudos, dar labiau susiskaldžiusi, negu kuri kita. Skirtumai nemažėja, bet didėja.

—o—

Kaip nežiūrėsim, jokių žymių nesimato, kad veiksnių gyvenime būtų įvykęs koks nors pasikeitimas, rodantis, kad jie supranta sutuaciją ir pasirengę padaryti reikiamus posukius. Jų žvilgsniai tebėra nukreipti į praeitį, kuri niekad nesugrįš.

ries, beveik visas Merkys, visa Žeimena, Vilnelė.

Čia — garsioji Rūdininkų giria.

Šiame krašte — didelių meno kūrinių visuotinai pripažintas G. Jokūbonio paminklas Pirčiupio motinai.

Toks yra nūdienis Vilnijos kraštas. Jam likimas nedavė turtingų, našių žemių, todėl palyginti su kitomis Lietuvos vietomis atsilikusi žemės ūkiu. Čia neišsivysčiusi pramonė, nes ji telkiasi tik Vilniuje ir jam priklausančioje Naujoje Vilnioje, o Lentvaryje, Švenčionyse, Švenčionėliuose, Varėnoje tėra atskiros įmonės. Čia istorija sutrukdė spartų tautinės kultūros augimą, todėl dabartinės Lietuvos kultūros ir švietimo įstaigos turi daugiau negu kitur, rūpesčių.

Bet Vilnija — brangus, mielas ir nuostabiai gražus Lietuvos kampas, todėl jo rūpesčiai turi būti artimi visiems lietuviams.

Geografijos mėgėjas iš Vilniaus

(Iš "Nemuno krašto")

Kas Kaip Remia Liaudies Balsą

Vera Smalstienė, Livonia, Mich., prisiuntė $32.50 aukų, kurias suaukojo proga N. C. Tamošiunų, floridiečių, apsilankymo pas savo senus pažįstamus Detroito apylinkėje proga. Aukojo: Jonas Šimaitis $20, V. Smalstienė $10 ir C. Tamošiunas $2.50.

E. Račienė, Toronto, minėdama savo vyrą, šeimos tėvą ir kilnių idėjų visuomeninį veikėją Jurgį Račį, trijų metų nuo jo mirties sukakties proga, paaukojo Liaudies Balso paramai $50.

J. Užunaris, Windsor, Ont., prisiuntė atnaujintų prenumeratų.

A. Borden, Kenosha, Wis., minėdamas ir pagerbdamas mirusią savo žmoną per A. Strich prisiuntė LB paramai $10 aukų.

P. Jasiūnas, Toronto, po apsilankymo Suomijoje, Bielorusijoje ir Lietuvoje, atsilankė LB raštinėje, papasakojo jo kelionėje sutiktus malonius įspūdžius, užrašė naują prenumeratą ir paaukojo laikrašio paramai $5.

Visiems už pasidarbavimą ir aukas širdingai ačiū.

Administracija

Kanados "Cowboy Troubadour" Stu Davis su savo sūnum baladieriu Duanu. Jie dalyvauja daugiausia tokiose programose, kurios pavaizduoja Kanados vakarus.

JAV GANGSTERIAI

Šį žodį žmonės sieja su plėšimu, žudymu, prievartavimu, kankinimu. Tai teisinga. Pasaulyje nėra tokio nusikaltimo, kurio nebūtų padarę JAV gangsteriai. Jų organizacijos atsirado devyniolikto amžiaus pabaigoje, JAV pereinant į imperializmą.

Ilgą laiką apie gangsterių organizacijas buvo žinoma labai mažai. Jie yra pasižadėję gyvybės kaina išsaugoti paslaptis. Atskirus nusikaltėlius policija pagaudavo, bet jie tylėdavo kaip žemė. Jie žinojo, kad gangsterių ranka pasieks ir kalėjime besėdinčius. O jos kerštas vienas — mirtis. Kartą policija užtiko vieno gangsterių vadeivos, Morečio, pėdas. Moretį gangsteriai nušovė patys, nes manė, kad jų persenęs vadas nepajėgs pasprukti nuo policijos. Vėliau patys gangsteriai Moretį labai puošniai palaidojo.

1963 m. į JAV teismą pakliuvo medžiaga apie vieną galingiausių gangsterių organizaciją — "Koza Nostra". "Koza Nostra" buvo kaltinama bankų plėšimu, automobilių vagystėm, žudymais. Proceso metu paaiškėjo gangsterių organizacijos struktūra. Tapti gangsteriu yra labai sunku. Reikia turėti rekomendacijų. Priėmimo metu ant stalo guli durklas, pistoletas. Naujokas savo rankos krauju patvirtina priesaiką.

"Koza Nostra" dalijasi į 12 grupių, kurios vadinasi "šeimomis". Kiekviena grupė veikia tik savo rajone. "Šeimos" priešakyje stovi "bosas". Šeimos susideda iš komandų, kurioms vadovauja "leitenantai". Visą gangsterių organizaciją tvarko 12-kos narių "didžioji taryba". Tarp įvairių gangsterių organizacijų vyksta atkakli kova dėl veikimo teritorijų.

Gangsteriai turtingi. Sakysim, vienas "Koza Nostros" vadeiva, Džoneveze, turi apie 30 mln dolerių. Džoneveze buvo sučiuptas ir nuteistas 15 metų kalėti. Tačiau ir už grotų būdamas jis užima "boso" vietą.

Eiliniai organizacijos nariai verčiasi "amatu"; pardavinėja narkotikus, laiko viešuosius namus, užsiima kontrabanda. Vienas pelningiausių biznių yra reketas. Įsivaizduokite tokią situaciją. Biznierius įsteigė įmonę. Kitą dieną pas jį ateina nepažįstamas vyrukas. Jis siūlo savo "globą" nuo vagių, plėšikų ir t. t. Už tai pareikalauja stambios sumos. Bloga tam, kas atsisako. Dar blogiau, jei jis praneša policijai. Su juo bus susidorota. O štai nesenas atsitikimas iš išgirtojo "Amerikos gyvenimo būdo". Pas kavinės savininką atėjo "bosas" ir pareiškė: "Mano vaikinai tau pristatinės alų, mėsą, mano vaikinai išveš šiukšles. Už tai jiems reikės mokėti trigubai brangiau". Prekybininkas atsisakė. Kitą dieną bare nebuvo alaus. Vežusios alų mašinos kažkodėl užsidegė. Kažkas išdaužė kavinės langus. Kažkas nupiovė kavinės savininkui ausį. Ir jis pasidavė.

Dar pelningesnis užsiėmimas yra prekyba narkotikais. Vienas kilogramas narkotiko heroino duoda apie 200,000 dolerių pelno. Vien Niujorke yra apie 300,000 žmonių, vartojančių narkotikus. Narkotikų pirkliai turi ryšių su kitų šalių nusikaltėliais. Juk narkotikai į JAV pristatomi iš Prancūzijos, Italijos, Turkijos ir kitų šalių.

Dar 1930 m. Niujorke įsikūrė "žmogžudžių korporacija". Ją įsteigė bankininkas El Kapone. Korporacija plėšė bankus, pagrobinėjo milijonierių vaikus, o paskui reikalavo išpirkos, papirkinėjo politinius veikėjus, teismus. Vienas svarbiausių jos biznių buvo žudymas pagal užsakymus. Už žurnalisto nužudymą imdavo 100 dolerių, biznieriaus — 5,000, pramonės korporacijos prezidento — 50,000 dolerių. Šiuo metu gangsteriai keičia savo veiklą. Jie užsiima ramesniu bizniu: reketu, prekyba narkotikais, laiko restoranus ir t. t.

JAV yra sakoma, kad gangsteris šiandien vaikšto ne su pistoletu, bet su buhalteriu ir advokatu. Tai rodo kokia pelninga yra jų "veikla". JAV gansteriai yra prasiskverbę daugiau kaip į 70 biznio šakų. Štai gangsteris Gutermanas, "besidarbuodamas" JAV biržoje, pardavė netikrų akcijų už 10 milijonų dolerių. Suktybėms iškilus aikštėn, Gutermanas tegavo pustrečių metų, kuriuos atsėdėjo ištaigingame kalėjime. Tačiau į JAV kolėjimus gansteriai retai tepakliūva. Čikagoje iš 1,000 gangsterių padarytų žmogžudysčių atskleistos tik dvi.

JAV gangsteriai bando savo veiklą išplėsti ir užsienyje. 1952 m. "Koza Nostra" įsteigė savo filialą Montrealyje, bet Kanados policija juos išgaudė. Buvo bandymų įsikurti Kuboje, bet kortas sumaišė Kubos revoliucija. Užtat tėvynėje gangsteriai nepaprastai galingi ir turtingi. Labai dažnai jie vadinami antrąja JAV vyriausybe.

Nejaugi JAV policija negali susidoroti su gangsterais? Kapitalizmo sąlygomis šios piktžaizdės išnaikinti neįmanoma. Kai kas laiko jų veiklą pinigams pelnytis niekuo ne blogesne už pramonininko arba prekybininko biznį. Turėdami milžiniškas sumas, gangsteriai gali papirkti bet ką, pradedant eiliniu policininku ir baigiant įžymiu valdininku. Ne veltui sakoma, kad JAV policija yra gansterių kišenėje. Žymūs JAV žmonės laiko garbe išleisti savo dukras už gangsterių — milijonierių. Ne vienam politiniam veikėjui gansteriai yra padėję užimti geidžiamą postą.

JAV demokratija dažnai vadinama dolerine. Gangsteriai moka "darytí" dolerius, todėl jie turį plačias teises ir privilegijas. O kokiom priemonėm gaunami doleriai — maža kam terūpi. Toks jau "amerikietiškas gyvenimo būdas".

A. Augus

OTTAWA. — Užsienio reikalų ministras M. Sharp pareiškė, kad jis nemano klausyti Kanados kiniečių reikalavimo nepripažinti Kinijos.

Esą svarbu turėti ryšius su tokia skaitlinga šalimi.

Liaudies Balsas

SAVAITINIS KANADOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
LEIDŽIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS

Prenumeratos kaina:
Kanadoj ir visur kitur $5.00 metams; pusmečiui $2.50.

LIAUDIES BALSAS
160 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada
Telefonas: EMpire 6-4358

AR JIE PASIMOKINS IŠ KANADOS

Jungtinių Amerikos Valstijų republikonai, išrinkdami savo kandidatu į prezidentus Ričardą Niksoną, parodė, kad jie daugiau žiūri į praeitį, negu į ateitį. Jie nepajėgė nugalėti savo konservatizmą. Jie negalėjo matyti, kad gyvenimas eina pirmyn, kad su senais metodais nebegalima pasitenkinti.

Kanados konservatai irgi pasielgė panašiai, kuomet jie išrinko savo lyderiu Stanfieldą. Jie nepajėgė išsiveržti iš seno kevalo. Už tai jie balsuotojų buvo gerokai "nubausti". Dabar jie galvoja, kaip atgaivinti savo partiją.

Liberalai pasielgė gudriau. Jie pasirinko jaunesnį, platesnių pažiūrų žmogų. Ir, nepaisant baisios birčistų ir kitų atžagareivių atakos, jie laimėjo rinkimus su savo lyderiu Trudeau priešakyje. Žinoma, tas dar nereiškia, kad tuomi buvo išspręstos visos problemos. Gyvenimas parodys, ar jie pajėgūs eiti pirmyn, sutapti su gyvenimo pažanga. Jų tarpe taip pat yra daug užkietėjusių tradicionalistų.

Jungtinių Amerikos Valstijų demokratai, kurie sakosi reprezentuoja Jungtinių Valstijų liberalizmą, dabar turi progą pasirinkti žmones kandidatais į prezidentus ir viceprezidentus, kurie atsakytų šiai dienai ir tokiu būdu laimėtų rinkimus. Jungtinėms Valstijoms labiau reikia naujos politikos, negu Kanadai. Ta šalis yra įbridus į labai iškaštingą karą užsienyje, taipgi pergyvena didelius neramumus namie, ypač negrų masių nepasitenkinimą esama padėtimi. Klausimas, tačiau, ar Jungtinių Valstijų demokratai pajėgs tai padaryti.

Kiek dabar matyti, tai viceprezidentas Humphrey tampa vadovaujančių demokratų svarbiuoju asmeniu kandidatūrai į prezidentus. McCarthy ir kiti aspirantai pasireiškia liberališkesniais pasisakymais, bet neatrodo, kad jie turėtų vadovaujančių demokratų simpatijas.

Jungtinėse Amerikos Valstijose prezidentą faktinai renka labai mažas skaičius žmonių. Jis faktinai išrenkamas vienos ar kitos partijos konvencijoj. JAV prezidentu bus vienas iš dviejų — republikonų ar demokratų nominuoti kandidatai. Žmonėms pasirinkimo nebus. Tiesa, bus vienas kitas kandidatas šale jų, bet nugalėti abiejų didžiųjų partijų kandidatus, palaikomus milijonais dolerių, nėra galimybių.

Jeigu demokratai nominuos Humphrey, tai sekančiu JAV prezidentu bus arba Niksonas, arba Humphrey. Tai beveik tas pats. Kaip Goldwateris galėjo remti Johnsaną, taip Niksonas galės remti Humphrey ir atbulai. O tai reikš tą, kad JAV ir toliau eis senu keliu, kurs nieko gera nežada.

KAS JIEMS LABIAU APEINA

Popiežius Paulius, atmesdamas visos eilės aukštų Romos katalikų bažnyčios pareigūnų rekomendacijas, paskelbė eneikliką, uždraudžiančią katalikams naudoti bet kokias priemonės apsisaugoti nuo pastojimo. Kitaip sakant, jis uždraudė katalikų poroms planuoti savo šeimos dydį.

Popiežius aiškina, kad jis tą patvarkymą daro atsižvelgdamas į žmonių moralės reikalus. Jis ir daugelis kitų katalikų dvasininkų skaito gimdymo kontrolę žmogžudyste, moters pažeminimu ir t. t.

Tai, žinoma, didelė nesąmonė. Priemonės, neleidžiančios pastoti, juk nieko nenužudo. Be to, ir popiežius leidžia praktikuoti taip vadinamą ciklinį metodą, turėti lytinius santykius tuo metu, kai moteris nepastoja.

Išrodo, kad popiežiui ir kitiems labai daug apeina tie, kurie dar tėvo ir motinos organuose sėklų pavidale yra, bet labai mažai jiems rūpi, kas atsitinka gimusiems. Daugelyje šalių, dėl stokos gimdymo kontrolės, šeimos nepajėgia savo vaikus ne tik tinkamai išmokslinti, bet ir sveikais išauginti. Gimdykit, gimdykit, o kas su pagimdytais bus — nesvarbu.

Galima dar pridėti, kad ir Romos katalikų dvasininkai laimina jaunus vyrus siunčiant juos į karo laukus, kur jie sužalojami, užmušami. Tai, matyti, nėra nemoralu, tai ne žmogžudystė.

Bill McNeil, CBC reporteris, kuris vasaros metu važinėjo po Kvebeko ir rytines provincijas.

Pasidairius po Pasaulį

Senatorius Eugene MacCarthy sako, kad jeigu jis būtų išrinktas prezidentu, tai įtrauktų į vyriausybę du negrus, veikiausiai keletą republikonų, įskaitant ir Rockefellerį, New Yorko gubernatorių.

Iš negrų, jis įtrauktų našlę Mrs. Martin Luther King.

Jis su savo patarėjais taipgi paruošė platformą, kurią siūlys demokratų konvencijai, kuri įvyks Čikagoje. Tarp kitko, toj platformoj siūloma, kad Saigono vyriausybė būtų pakeista, įtraukiant ir Nacionalio Išsilaisvinimo Fronto atstovus. Jeigu dabartinė Saigono vyriausybė atsisakytų nuo to, tai JAV laipsniškai pasitrauktų iš Vietnamo.

Jis taipgi sako, kad turi būti besąlyginiai sulaikytas Šiaurės Vietnamo bombardavimas.

Beveik panašios linijos laikosi ir senatorius George McGovern.

Klausimas stovi: ar konvencija priims jų platformą, ar bent kuris iš jų bus nominuotas. Karo vanagai veikiausiai nominuos ir pasirinks viceprezidentą Humphrey.

—o—

Amerikiečiai Pietų Korėjoj banginasi, kad gali kilti naujas karas Korėjoj. Abiejų Korėjų santykiai esą tokie įtempti, kad nedaug tereikia, kad išsiveržtų karas. O tas gali atsitikti per klaidą.

Du kartus pastaruoju laikotarpiu toks karas buvo visai arti, sako amerikiečiai. Visai nedaug tereikėjo, kad užsiliepsnotų.

Amerikiečiai tvirtina savo militarines jėgas Pietų Korėjoj, kad konfliktui iškilus būtų suteikta reikiama parama pietiečiams. Kita, jie mano, kad tas gali priversti šiauriečius daugiau pagalvoti pirma, negu jie padarys kokį nors išsišokimą.

—o—

Žinios skelbia, kad Nigerijos jėgos pradėjo ofensyvą prieš atsiskyrėlius Biafroje. Bet ta ofensyva gali neduoti reikiamų rezultatų.

Biafra yra turtinga sritis. Ji yra Nigerijos Katanga. Užsienio kompanijos norėtų, kad Biafra atsiskirtų, tada joms būtų lengviau pasinaudoti.

Įdomu pažymėti, kad Francijos prezidentas De Gaulle stovi už Biafrą. Biafrą palaiko finansiniai. Kitų šalių finansiniai interesai susirūpinę pašalpa Biafrai, nors ta sritis daug turtingesnė už kitas Nigerijos sritis.

Etiopijos sostinėje, tarpininkaujant imperatoriui Salasis, buvo bandoma sutaikyti abi puses, bet nevyksta.

—o—

Čekoslovakijoj buvo iškilęs leitenantas generolas Vaclav Parchlik, matyti, gan nedraugiškai nusiteikęs linkui Tarybų Sąjungos, bet pastaruoju laiku jis neteko sparnų.

Armijos lyderiai atkirto jam, kuomet jis buvo pradėjęs plepėti, būk Čekoslovakijos autoritetai nežinojo, kiek tarybinės armijos dalyvavo manevruose.

Bendrai, po pasitarimų su Tarybų Sąjunga, Čekoslovakijos vyriausybė pradėjo barti tuos elementus, kurie nori sukiršinti čekoslovakus prieš Tarybų Sąjungą.

Čekoslovakijos ateitis, kaip ir bendrai Europos taikos interesai, daug priklauso nuo visų socialistinių šalių sugyvenimo.

Kiekviena šalis tvarkosi namie pagal savo sąlygas, bet sutartinai veikia taikos išsaugojimui.

—o—

Alžyrija kreipėsi į Jungtines Tautas, kad jos per savo sekretorių padėtų išrišti problemą, kuri susidarė dėl keleivinio Izraelio orlaivio, priversto nusileisti Alžyrijoje.

Izraelis ir arabų šalys, kaip žinia, yra karo padėtyje. Tik paliaubos sudarytos, bet taikos nepasirašyta.

Nekurių šalių lakūnai nori boikotuoti Alžyriją dėl to, kad ji neskuba paleisti orlaivį ir Izraelio piliečius.

Iš KLLD CK Raštinės

Aukos apšvietos fondui

Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Montrealo kuopos nariai per sekretorių L. Kisielių aukojo apšvietos fondui sekančiai:

B. Kvietinskas, F. Petrauskas, J. Sinkevičius, A. Šilinis po 85 c., A. Keršys — 45 ct.

Aukojusiems tariame ačiū.

Baigiasi vasara, bus vėsesnis oras, tad prasidės ir organizacijų veiklesnis judėjimas. Savo susirinkimuose nepamirškit užsimokėti duokles ir tie, kurie dar neužsimokėję.

KLLD CK

QLB TARNAUTOJAI ATMETĖ PASIŪLYMĄ

MONTREAL. — Quebec Liquor Bord tarnautojai, kurie streikuoja nuo birželio 26 dienos, atmetė naują samdytojų pasiūlymą ir nutarė tęsti streiką.

Jie iki streiko gaudavo nuo $78.23 iki $81.25 į savaitę, originaliai reikalavo pakelti nuo $31.50 iki $37.10 į savaitę.

Minimas Bordas siūlė pakelti algas 15 procentų per tris metus. Paskui siūlė daugiau pakelti. Bet matyti toli gražu nuo to, kuo streikieriai pasitenkintų.

ŠIMTAS DOLERIŲ UŽ "IŠDAVIMĄ"

TORONTO. — Ontarijos Humane Society skelbia, kad sumokės $100 tam, kas išduos tą motorciklistą, kuris suvažinėjo ir sudarskė farmerio vištą.

Tie motorciklistai turi klubą "Satan's Choice Motorcycle Club" Jie kelia orgijas.

LAGOS. — Sakoma, kad Nigerijos federalės vyriausybės jėgos pradėjo ofensyvą ir turėjo būt neužilgo visai nugalės Biafros atsiskyrėlių jėgas.

Biafra yra turtingiausia Nigerijos sritis. Atrodo, kad ją kurstė užsienio finansieriai atsiskirti nuo Nigerijos.

Pastabos

Nepaisant visų priekaištų, mūsų premjeras pasislėpė, lyg dingo be žinios.

Kai tik paštininkų streikas pasibaigė, jis sėdo į orlaivį ir išskrido, nepranešęs reporteriams, kur jis vyksta. Sako, kad orlaivis nusileidęs Ispanijoje. Ispanijoj ar kur kitur jis praleisiąs savo atostogas.

Dėl to jo oponentai ir širsta. Sako, čia pilna bėdų, streikų ir kita, o mūsų premjeras nežinia kur nusibaladojo.

☆

Tiesa, bėdų Kanadoje nemažai. Streikas po streiko. Viskas brangta. Vadinasi, infliacija kyla. Bet mūsų vyriausybės politika visados buvo ta, kad į streikus kuo mažiau kištis.

Taip ir premjeras Trudeau yra pareiškęs, kad bus geriau, jei samdytojai ir unijos patys, be vyriausybės įsikišimo, susitartų.

Tačiau, atrodo, kad vyriausybės vadovybė visur ir visada yra reikalinga.

☆

Ypatingai vyriausybės vadovybė yra reikalinga dėl sulaikymo kainų kilimo.

Dabar, kur koks streikas praėjo, kompanijos tuojau pakelia savo gaminių kainas, kad jų pelnai nesumažėtų, o dar labiau padidėtų.

O duomenys rodo, kad ir pakėlus darbininkams atlyginimą, kompanijos pelnytųsi gana gerai ir kainų ant savo prekių nepakėlę.

Taigi, tuo reikalu mūsų vyriausybė turėtų imtis žygių.

☆

Diskusijos "popiežius ir pilės", nustelbė diskusijas seniau kilusias apie tai, kad "dievas yra miręs".

Atrodo, kad popiežius, išleisdamas encikliką "pilių" klausimu, norėjo įrodyti, kad dievas nėra miręs.

☆

Bet "dievas yra miręs" visvien.

Popiežiaus įsakymo mažai kas klausys. Dar ir prieš pilių atsiradimą, mažai kas klausė bažnyčios patvarkymų. Tuo labiau dabar.

Tik jau labai nuo gyvenimo pažangos atsilikę gal dar pripažįsta popiežiaus ir bažnyčios autoritetą.

Bažnyčia vis labiau netenka galios būti šeimos santykiuose moralės sargu.

★

Ta praeityje bažnyčios vaidinta rolė, būk ji esanti dorovės ir moralės sargyboje, baigia nykti.

Mokslas perima vadovybę. Žmonės vis labiau pradeda tikėti tam, ką mokslas skelbia, ką nurodo išsimokslinę žmonės, o ne kokie ten religijų fanatikai.

Dabar vykstančios diskusijos kaip tik ir atvaizduoja, kaip bažnyčios autoritetas miršta.

Z. Janauskas

Lietuvos chemikų gyvenvietė — Kėdainiai. (A. Dilio nuotr.)

Ką Kiti Rašo

Žydai Tarybų Sąjungoj

Žmonės daro klaidas. Grupės daro klaidas. Tautos daro klaidas. Jei mes tikime į Dievą, mes turime parodyti susipratimą ir sąjausmą to, kas atsitiko...

"Neužtenka sakyti, kad kas nors serga. Reikia mokėti pažinti ligą. Mes žinome, koks antisemitizmas buvo Rusijoje. Senais carizmo laikais, žydai gyveno aprubežiuotuose rajonuose. Nedaug jų vaikų galėjo lankyti pradines mokyklas, vidurines ir universitetus. Profesijos veik visiems buvo neprieinamos.

"Vienintelė ekonominė proga buvo jiems prieinama caristiniais laikais — buvo mažos parduotuvės.

"Jūs turite suprasti, kad mes šiandien gyvename ateistinėj draugijoj, bet visų aukštų mokyklos ir institucijos aukštojo išsilavinimo yra atviros mūsų žmonėms, kaip ir visos profesijos. Žydai gali gyventi bile kur.

— Vyriausias Maskvos rabinas

—o—

Nesimato ateities

"...Užtektinai faktų iškilo viršun (pirmomis Kongreso dienomis), kurie tvirtina mūsų analyzę ir pranašystes per praėjusias kelias savaites, ir pateisina tolimesnę prognostikaciją, kad jeigu dabartinė kryptis tęsis — o niekas neturėtų tvirtinti, kad negali būti pasikeitimo — zionistų judėjimas neturi nieko, į ką jis galėtų žiūrėti, išskyrus eventualų išnykimą. Jis nemirs staigiai; dideli istoriniai judėjimai taip nedaro — ypatingai judėjimai, kuriems dar pritaria ir aktyviai remia šimtai tūksančių vyrų ir moterų. Jis paprastai išnyks pamažu."

— Canadian Jewish Chronicle

Cheminis karas

"Los Angeles Times" laikrašty jo korespondentas I. S. Bengelsford rašo:

"Pirmą kartą istorijoj viena šalis ėmėsi naudoti chemikalus šmirkšti laukus,naikinti ar žaloti javus, medžius ir kitus augalus.

Faktinai, JAV plečia laukų ir miškų nepaprastai ir subtyliai naikinimą kare prieš Pietinės Azijos aplinką — prieš miškus, javus ir džiungles".

Džiunglių daug. Nesunaikins, bet javus ir pievas naikina.

Daugelis mokslininkų sako, mes dar nežinome gerai, ar taip plačiai naudojami tie chemikalai neduos labai blogų pasekmių ne vien augmenims, bet ir gyvuliams ir žmonėms Vietname".

Plėtimas cheminio karo įtemptas. Militaristų supirkinėjimas tų chemikalų javų naikinimui Pietiniame Vietname pasiekė $12,500,000 1966 metais, o 1967 metais jau $38,800,000. Bet 1968 metais dar vos įpusėjus jau pasiekė $45,900,000.

Gynybos departamentas bando įkalbėti, kad tas daroma gyvybės apsaugojimui, bet naikinant ryžius gyventojai nustumiami į bado nasrus.

— V. Bajoras

—o—

Prievarta čia ir kitur

Nacionalinė Komisija tirti prievartos naudojimą skelbia, kad JAV nėra pati blogiausia tuo klausimu.

Komisijos duomenys tačiau rodo, kad iš dešimties didžiųjų šalių, JAV turi daugiausia "kolektyvės prievartos ekonominiame plėtojimesi".

Iš 114 valstybių, kuriose įvyksta dažni prievartavimai, prievartos vartojime". Bet apie individualinę nekalba.

Kur daugiausia prievartos? JAV stovi 40-ta, "kolektyvės Afrikoj, Lotynų Amerikoj ir Azijoj.

Vakarų Europos šalys — Belgija, Prancūzija ir Italija turi nemažiau, jei nedaugiau, kaip JAV. Lotynų Amerikoj Venecuela viršija kitas šalis.

Būdinga, kad Amerikoj prievarta daugiau pasižymi balti, ne negrai. Prezidentą Kenedį, Medgars Evers, Dr. M. L. King ir sen. R. Kenedį nužudė baltieji.

Baltieji taipgi dažnai pasižymi negrų linčiavimais.

Komisijos raportą davė Dr. Ted R. Gurr. Komisija tęsia tyrinėjimus.

Nepalaikykite komisiją esant kairiųjų. Jos pirmininkas yra Milton Eisenhower, brolis buvusio prezidento, reakcinės politikos stambaus pilorio.

— Vilnis

—o—

TRUMPAI

Air Canada gamina Jumbo Jet keleivinius orlaivius, kurie pradės skraidyti 1971 metais. Jie galės nešti 375 keleivius.

Taipgi jau esą pagaminti planai dviejų aukštų orlaiviams, kurie galės nešti 900 keleivius.

—o—

Briansko miestas Sibire prasidėjo iš kaimo prieš 10 metų. Dabar turi jau 164,000 gyventojų. Netruks ilgai, kol pasieks 350,000.

Irkutsko miestas, 1,000 mylių į šiaurvakarius nuo Briansko, bus išaugintas iki 100,000 gyventojų.

Žmonės dirbs ir gyvens po stiklu.

—o—

Apie Norilską, Arktiko centre, rasta aliejaus 5,000 pėdų gylyje, bet dėl šalčio negalima jo ištraukti viršun. Gal bus surasti būdai jį paimti kada nors ateityje.

—o—

Bertrand Russell, 96 metų filosofas, sako, kad nuo 16 metų persitikrinęs kas yra tikėjimas:

"Religija yra ne tik klaidinanti, bet ir pavojinga", sako jis.

—o—

Detroite dviejų dieninių laikraščių darbininkai išstreikavo 7 mėnesius, reikalaudami pakelti 36 dolerius į 36 mėnesius. Susitaikė ant 33 dolerių.

S. M.

ATRADO AKMENS AMŽIAUS ŽMONES

AMSTERADM. — Olandų ir amerikiečių mokslininkams pavyko aptikti netoli Prancūzų Guianos ir Brazilijos sienos mažą iš 22 narių indijonų gentį, kuri gyvena akmens amžiaus sąlygose.

Jie tenaudoja akmeninius kirvukus ir lankus. Maitinasi beždžionėmis, žuvimis ir augalais.

PORT AU PRINCE. — Haiti prezidentas Duvalier dovanojo savo žentui mirties bausmę. Taipgi ir dešimčiai kitų.

Jie visi buvo kaltinami suokalbyje nuversti jo valdžią.

ŠYPSENOS

Tai bent laikai

"Tai kaip, ar pasamdei tą tarnaitę - virėją, kurią mums rekomendavo samdos biuras?" klausinėjo milijonierius savo žmoną.

"Dar ne. Ji nori pasiteirauti pas tarnaites, kurios pas mus tarnavo, apie mūsų charakterį".

—o—

Lanksti taktika

Ankstų rytą vyras žmonai:

"Lakštute brangioji! Aukseli tu mano! Kaip aš tave myliu!"

"Na, gerai jau, gerai, nevaidink! Še imk penkinę ir atsinešk pagiriom".

—o—

Nauja demokratija

Užsienietis išsikalbėjo su kanadiečiu apie partijas.

"O, aš priklausau prie naujos demokratijos partijos", pasigyrė kanadietis.

"Kas gi ta nauja demokratija?"

"Mūsų partija persikrikštijo iš kooperatyvinės bendruomenės į naujos demokratijos partiją".

"Kas naujo šioj demokratijoj? "

"Naujas vardas".

BIAFROS KOVOS TUOJ PASIBAIGS

LAGOS. — Nigerijos jėgos pradėjo naują ofensyvą ir artinasi prie Abos, atsiskyrėlių laikinos sostinės.

Stebėtojai mano, kad Biafros jėgos negalės ilgai laikytis.

Tuo tarpu dar vis bandoma sutaikyti abi puses, kad sulaikius kraujo liejimą. Biafroje daugelis mirštą nuo alkio.

CAPE TOWN, Pietų Afrika. — Čia spaudoje kilo baisus skandalas, kad viena šio miesto mergaitė, basilankanti JAV, pagyveno nekurį laiką pas negrą.

Amerikiečių organizacija — American Field Service — kaltinama bandymu "išplauti smegenis" afrikiečiams.

YELLOWKNIFE, N. W. T. — Pabėgėlis Tarybų Sąjungos mokslininkas Dr. Boris Dotsenko, Kievo valstybinio universiteto fizikas, nuo dabar mokytojaus šiame tolimame Kanados užkampyje dėstydamas vidurinės mokyklos 7-9 skyriuose.

—o—

LOUISVILLE, Ky. — Kažkas eksplodavo bombą bažnyčioje, kurioje pastorium yra nužudytojo M. L. Kingo brolis Rev. A. D. King.

—o—

CAMPTON, Calif. — Helikopteris su 21 asmeniu eksplodavo ore ir visus užmušė.

Įvykiai Čekoslovakijoj

N. AUKŠTUOLIS

Didlapiuose buvo prirašyta labai daug apie įvykius Čekoslovakijoje. Kas gi ten iš tikrųjų buvo?

Kaip ukrainiečių laikraštis rašo, tai ten buvo sekančiai:

Viskas prasidėjo pabaigoj gruodžio praėjusiais metais, kuomet Čekoslovakijos Komunistų Partijos Centro Komitetas savo plenume išrinko naują vadovybę su Aleksandru Dubčeku priešakyje. Plenumas atleido pirmą sekretorių A. Novotną, kurs vėliau rezignavo ir iš prezidento pareigų. Nauju prezidentu buvo išrinktas generolas L. Svoboda.

Nauja vadovybė ir vyriausybė pradėjo taip vadinamos demokratizacijos procesą. Buvo panaikinta cenzūra spaudos, radijo ir televizijos. Buvo rehabilituojami asmenys, kurie asmeninio kulto laikais buvo neteisėtai įkalinti. Buvo pradėtos reformos pagerinti darbininkų, valstiečių ir intelektualų būvį. Buvo praplėstos slovakų ir kitų mažumų teisės.

Plačiosios Čekoslovakijos gyventojų masės entuziastiškai sutiko šiuos posukius. Nauji lyderiai užtikrino, kad Čekoslovakija ir toliau budavos socializmą komunistų vadovybėj; kad ji ir toliau pasiliks Varšuvos pakto nariu; kad ji ir toliau kooperuos su socialistinėmis šalimis.

Tuo pat metu, pasinaudodami panaikinimu cenzūros, pradėjo kelti galvas buržuaziniai elementai, reakcionieriai. Pradėjo pasirodyti spaudoje provokaciniai pareiškimai, tikintis, kad susikomplikavus padėčiai šalyje bus galima nuversti esamą valdžią, sunaikinti komunistinę partiją ir atsteigti kapitalizmą ir įtraukti Čekoslovakiją į Vakarų orbitą.

Tuoj pradėjo organizuotis įvairūs "klubai" su savo programomis, pradėjo skelbti savo pareiškimus, nukreiptus prieš komunistinę partiją, prieš jos vadovybę, socialistines šalis, ypatingai prieš Tarybų Sąjungą.

Tarybų Sąjunga ir kitos socialistinės šalys, ypač Lenkija ir Rytų Vokietija, susirūpino reakcionierių aktyvumu. Jų spaudoje pradėjo pasirodyti straipsniai, kelianti baimę, kad Čekoslovakijoj padėtis gali pakrypti pavojingon pusėn, dėl ko susidarytų pavojus ir kitoms šalims. Labai drąsino tokia situacija vokiečius, kurie vis dar nepamiršta Sudetijos.

Nežiūrint visos eilės susitikimų tarp Tarybų Sąjungos ir Čekoslovakijos lyderių ir diskusijų, padėtis nėjo geryn, o blogyn. Neatsakomingi asmenys vis labiau puolė Tarybų Sąjungą. Kiti pradėjo kaltinti, būk Tarybų Sąjunga nori diktuoti Čekoslovakijai. Kiti šaukė, kad Tarybų Sąjunga nori sulaikyti demokratizacijos procesą.

Situacija pareikalavo tam tikrų žygių. Čekoslovakijos kaimynės nutarė susirinkti Varšuvoje ir apdiskusuoti. Pasitarimas pasiuntė laišką Čekoslovakijos lyderiams.

Čekoslovakijos Komunistų Partijos Prezidiumas sutiko, kad tam tikri reiškiniai nėra sveiki. Jis sutiko tartis atskirai su kiekvienos šalies lyderiais.

Pirmas toks susitikimas tarp Tarybų Sąjungos ir Čekoslovakijos lyderių įvyko liepos 28 — rugpiūčio 1. Šiame susirinkime buvo išgvildenti visi klausimai ir pašalinti nesusipratimai.

Po to Bratislavoje buvo jau platus socialistinių šalių pasitarimas, kuris nebelietė vidujinių Čekoslovakijos problemų, o tik apsigynimą, ekonominę kooperaciją ir t. t.

Taip tai kaimynų problemos buvo išspręstos pasitarimuose.

Čekoslovakų pradėta demokratizacija nebus sulaikyta. Jai pritaria ir eilės kitų šalių komunistų lyderiai. Pavyzdžiui, Britanijos, Italijos, Francijos. Bet bus daugiau atydos kreipiama į elementus, kurie tuo procesu nori pasinaudoti ir griauti iš vdaus.

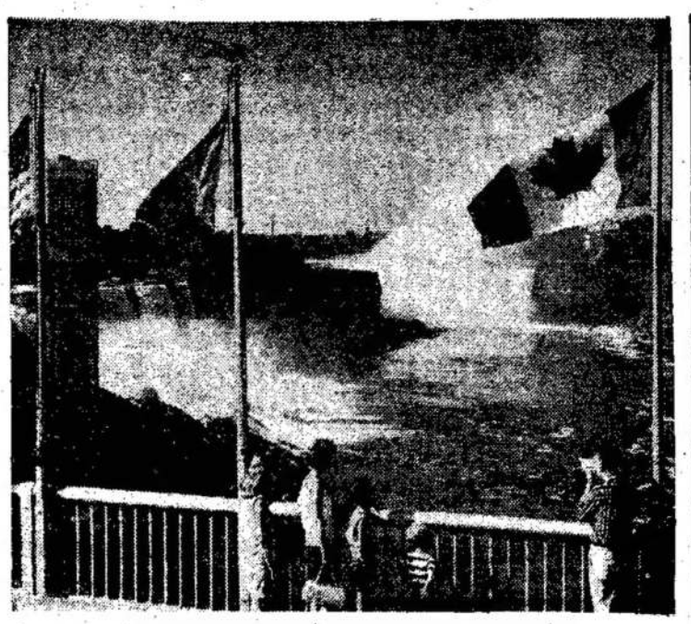

Garsusis Niagara Falls vandenpuolis, žiūrint nuo Rainbow tilto. Gražus vaizdas, gražios ir jo apylinkės.

Smakas -- Mergelių Rijikas

A. PENKAITIS

Kartą senovėje baisus smakas įprato ryti vienos šalies žmones. Nesitenkindamas prasčiokais, jis pasigrobė ir karaliaus dukterį. Uždaręs karalaitę stikliniame kalne, laikė ją pasigardžiavimui. Karalius paskelbė išleisiąs savo dukterį už to narsuolio, kuris išvaduos ją iš slibino nagų. Jonas kvailutis, tuo metu jau drūtas vyras, susigundė gauti karalaitę į žmonas. Išsigalandęs kardą, iškeliavo prie stiklo kalno ir susikovė su slibinu. Devynias dienas Jonas kapojo slibinui galvas. Viskas pasibaigė laimingai, kvailutis gavo karalaitę ir ilgai karaliavo...

Girdėta pasaka? Taip. Tokias pasakas apie baisius slibinus, drakonus, jūrų velnius, undines, sirenas seka daugelis tautų. Kinų, japonų, senovės Meksikos tautų, egiptiečių, semitų, graikų, persų, indų ir germanų religijų istorijose slibinai ir drakonai buvo vieni iš daugelio dievybių, "tvarkydavo" įvairius žemės ir žmonių reikalus, pavyzdžiui, žemės drebėjimus, jūrų potvynius, saulės ir mėnulio užtemimus ir t. t. Drakono įvaizdžių netrūksta ir biblijoje. Čia duodama suprasti, kad ir slibinas yra Jehovos kūrinys, vadinasi, turi Jehovai paklusti. Neblogą fantaziją, matyt, turėjo Jehova, kurdamas tokią šlykštybę... Krikščionių religijoje nuo seno populiariausias slibinas yra švento Jurgio priešas. Daugybėje per amžius sukurtų švento Jurgio paveikslų ir statulų matome, kaip narsusis riteris, pamynęs po arklio kanopomis slibiną, perduria jį ietimi.

Legendą apie Jurgį krikščionybė perėmė iš graikų. Graikų mitinis herojus Persėjas išlaisvino Andromedą, užmušdamas slibiną žymiai anksčiau nei atsirado katalikybė.

Viduramžių gamtos mokslų "veikaluose" įvairiausi slibinai, jūrų velniai ir jūrų mergelės užima garbingą vietą paukščių, žinduolių ir kitų gyvūnų aprašymuose.

Bažnyčios sugalvotas mitas apie šventą Jurgį ir drakoną buvo "moksliškai" pagrįstas XVII amžiuje gyvenusio jėzuito Afanasijaus Kircherio "gamtamokslio" veikaluose. Jo knygoje "Požeminė karalystė (1678 m.) matome šventojo riterio kovą su įsivaizduojamos požeminės karalystės atstovu.

Įvairiausios pabaisos tamsių viduramžių laikais buvo patogi priemonė tikintiesiems bauginti. Kadangi knygų leidimą kontroliavo bažnyčia, tad nenuostabu, jog jų puslapiuose atsirasdavo fantastiškiausi aprašymai bei iliustracijos.

Tačiau šiuo metu mus domina kas kita. Iš kur galėjo atsirasti daugybė mitų ir legendų apie nesamas būtybes? Kaip galėjo žmonių vaizduotėje atsirasti niekad nematytų padarų įvaizdžiai? Paimkime kad ir Kircherio drakoną. Atidžiau įsižiūrėjus, galima pastebėti, kad jam gana nevykusiai pripaišytos įvairių gyvūnų atskiros kūno dalys. Driežo kūnas remiasi ant liūto kojų su baisingais nagais, gyvatės galva, arklio ausys, plėviniai šikšnosparnio sparnai (sprendžiant iš jų formos ir dydžio, tokie sparnai negalėjo pakelti slibino į orą). Matome, kad hibridinimo aistra žmonės pasižymėjo jau žiloje senovėje. Štai, pavyzdžiui, senovės graikai "sukryžminę" (savo vaizduotėje) arklio kūną su žmogaus liemeniu ir galva, "pagamino" kentaurą.

Drakonų įvaizdžiams sukurti nemažai pasitarnavo ir išmirusių priešistorinių driežų iškasenos, kurių kartais būdavo surandama ir senovėje. I. Akimuškinas rašo, kad paleontologų nuomone, vieno iš Kircherio aprašytų drakonų modelin buvo pleziozauro, gyvenusio prieš 100 milijonų metų, skeletas.

Ir vis dėlto tikrų skraidančių drakonų yra ir šiuo metu! Javos saloje, Indonezijoje, gyvena driežų gentis, taip vadinama drakonais (lot. Draco). Jų atstovas drakonas (Draco volans) šonuose turi plačią odos raukšlę, iš vidaus paremtą penkiais ar šešiais netikraisiais šonkauliais. Šios raukšlės gali būti priglaustos prie šonų arba išskleistos. Tada jos veikia kaip sklandymo sparnai. Tie driežai turi būdingą maišelį pagurklyje, ilgą laibą uodegą ir yra labai gražių margų spalvų. Vos išvydę skrendančią pro šalį peteliškę ar musę, drakonai padaro didelį šuolį, išskleidžia savo odinį parašiutą ir taikliai pagauna grobį. Jie gali nuplaniruoti apie 20 metrų. Tačiau stambiausieji drakonų atstovai nebūna ilgesni kaip 21 centimetro, o viduramžių "natūralistai" teigė, kad tai esą... tikrųjų drakonų naujagimiai.

Kitas viduramžių mokslininkas Konradas Gesneris savo knygoje apie žuvis pateikia jūrų velnio portretą (Fischbuch, 1598 m.). Ir čia matome žuvies uodegos, varliagyvio užpakalinių kojų, žmogaus liemens, liūto snukio ir ožio ragų mišinį. Taigi, žmogaus fantazija taip sumaišo žinomus dalykus, kad gaunama nesąmonė. Jūrų mergelės, sirenos, undinės yra žuvies ir merginos hibridai. Plačiau apie šių legendų atsiradimą buvo rašyta 1964 m. "M. ir G." 3 nr.

Viduramžių gamtos pažinimui nemaža reikšmės turėjo ir antikinio pasaulio palikimas. Antikinio pasaulio žinios, jeigu tik jos neprieštaraudavo tikėjimui, buvo įtraukiamos į viduramžių mokslo lobynus. Štai, pavyzdžiui, į Aleksandro Makedoniečio žygių aprašymus patekdavo jo užkariautų kraštų gamtos vaizdai. To meto istorikai, pasižymėję puikia fantazija, greta egzotiškų gyvūnų sukurdavo ir fantastiškų padarų paveikslus. Aleksandrui Makedoniečiui buvo priskiriamos garbingos pergalės prieš žmones, turinčius žvėrių galvas, drakonus, trikojes būty-

(Pabaiga ant 8 puslp.)

HILL TOP MOTEL

Route 17 West Vaudreuil, Que.

33 kambariai, maudymosi baseinas, arkliukai pajodinėjimai, pirmos klasės valgykla su pilnu laisniu, rami vieta pailsėti. Butai dėl nuo 2 iki 8 asmenų.

Motelis randasi ant kelio 17-to apie mylia į vakarus nuo Dorion, Que.

Rezervavimui vietos prašome telefonuoti: 234-4591 arba 453-3401.

Savininkas A. NAGINĖ

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius, gardinas, blankietus, lovų uždangalus, karpetus, chesterfieldus ir bile ką, kas tik yra jūsų namuose.

Windsor yra viena iš vėliausių ir moderniškiausių Dry Cleaning šapų Montreale. Turime naujai įrengtą moderniškiausią STORAGE. Greitas patarnavimas.

20 metų patyrimas garantuoja darbą.

Savininkai:

A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus

1205 CHURCH AVE. PO.8-6679

VERDUN, QUE.

A. PARADISIS

Vertė J. Ragauskas

Baltazaras Kosa

14-tame amžiuje, tiksliau — 1385 metais nuo Kristaus gimimo, balandžio mėnesį, iš nedidelės tavernos šalia kelio, einančio kairiuoju Arno upės krantu, Pizos miesto pakrašty, sklido smarkus triukšmas. Virš tavernos durų kabojo bronzinė emblema, kurioje baltais dažais buvo nupiešta avelė (beje, gerokai patamsėjusi nuo laiko), o dar aukščiau — iškaba, kurioje didelėmis raidėmis buvo parašytas tavernos pavadinimas: "Romioji avelė".

Tačiau iš visų lankytojų, buvusių tuo metu "Avelėje", tik į vieną galėjai žiūrėti be baimės, nors ir jo akys atrodė suktos, ant kaklo aiškiai matėsi randas nuo stileto smūgio, drabužiai buvo dulkini, o batai aplipę purvais.

Jaunuolį buvo apspitę kažkokie žmonės nudėvėtais, apšiurusiais rūbais — iš pažiūros nuolatiniai tavernos lankytojai. Vieni jų stovėjo, kiti sėdėjo, ir visi vienas per kitą šaukė, reikalaudami kažką paaiškinti. Jų perkreipti veidai buvo baisūs. Klaikios žudikų fizionomijos! Buvo jų tarpe raišų, su medinėmis kojomis, su biauriais randais — senų žaizdų pėdsakais. Juos galėjai palaikyti arba jūreiviais, netekusiais darbo, arba elgetomis, galutinai nusigyvenusiais žmonėmis.

Ratas aplink jaunuolį kaskart siaurėjo, žmonės susijaudinę garsiai klausinėjo:

— Kas jis toks, apie ką tu kalbi? Kur jis? Kada jis atvyks?

— Kaip jam pavyko pasprukti? Argi jo nesivijo? Kaipgi jo nesučiupo?

— O koks jo laivas? Na, bet aš vis tiek nevyksiu su juo! Pamanykit, irgi, mat, atsirado kapitonas!

Pastaruosius žodžius ištarė stambus, nerangus žaliūkas, raišas, kreivaburnis ir raupletas vienakis milžinas. Jis piktinosi garsiau už kitus, kiti jam pritarė, o jaunuolis su randu ant kaklo kaip įmanydamas juos ramino.

— Jis tuojau bus čia. Sėskite ir laukite. Jis pats viską paaiškins...

Pavakarė, tuo pačiu metu, kai tavernoje vyko ši scena, kiek į šiaurę nuo Pizos, kelyje, einančiame iš Lukos, pasigirdo kanopų kaukšėjimas. Keturi ar penki rateliai kaip pašėlę šuoliavo Pizos link. Miestą jie pasiekė kaip tik tą akimirką, kai sargai jau ruošėsi uždaryti miesto vartus, tokiu pat pašėlusiu šuoliu įsiveržė miestan, prašvilpė pro Kampo santo — garsiąsias miesto kapines, pro katedrą su "Pasvirusiu bokštu", pro arkivyskupo rūmus, pro universitetą, tebestovintį Pizoje ir šiuo metu, išlėkė į Arno krantu vingiuojantį kelią ir sulaikė arklius prie "Romiosios avelės" tavernos.

Pirmasis nušoko nuo arklio aukštas, tamsiaveidis, plačiapetis dvidešimt penkerių metų vyras. Kol nusėdo jo bendrakeleiviai, jis padėjo nulipti nuo arklio žmogui, visą kelią sėdėjusiam užpakaly jo.

Šis žmogus su dailiai gulinčiom kelnėm ir liemene, iš po kurios matėsi baltutėliai ploni marškiniai, atrodė labai jaunas, dar visai berniukas. "Atrodė" dėl to, kad jo gražų baltą veidą, kaklą ir ausis bemaž visiškai dengė megztas anų laikų šalmas.

Atvykėliai suėjo į taverną. Driskių minia prasiskyrė, klegesys pamažu nutilo. Aukštasis tamsiaveidis vyras, matyt, atvykusiųjų vadas, pasodino savo jaunąjį palydovą, atsisėdo pats, išsiėmė iš odinio krepšio, kabojusio jam per petį, kažkokį popierių ir pradėjo garsiai skaityti.

— "Visa, ką pelnysime savo operacijomis, — skaitė jis, — bus tučtuojau dalijama į keturias dalis. Dvi iš jų, tai yra pusę, gaus ir pasidalys savo tarpe laivo įgula; ketvirtadalis teks mano ištikimiems ir narsiems draugams — Rineriui, Džovaniui, Ovantui, Berardui ir Biordui. Paskutinį ketvirtadalį gausiu aš, kaip laivo kapitonas ir operacijų vadovas".

Žmonės ūmai suūžė, visi kartu sušnekėjo, aptardami, ką girdėję. Atvykėlių vadas rankos mostu juos nutildė ir toliau skaitė "sąlygas".

— "Jeigu kas mūsų operacijos metu neteks akies, gaus kaip kompensaciją 50 aukso cechinų, dukatų ar florinų, arba 100 skudų ar realų, arba 40 siciliškų uncijų. Arba, jeigu jis to norės, — vieną vergą maurą.

Kas neteks abiejų akių, gaus 300 cechinų ar dukatų, arba 600 skudų ar neapolietiškų realų, arba 240 siciliškų uncijų. Arba, jeigu pageidaus, — šešis vergus.

Kas bus sužeistas į dešinę ranką arba visai jos neteks, gaus 100 aukso cechinų, florinų ar dukatų, arba 200 skudų ar neapolietiškų realų, arba 160 siciliškų uncijų. Arba, jeigu norės, — du vergus.

Jeigu kas neteks abiejų rankų, gaus kaip kompensaciją 300 dukatų ar cechinų, arba 600 realų ar skudų, arba 240 siciliškų uncijų. Arba šešis vergus".

Nepažįstamasis nutilo ir tiriamu žvilgsniu iš po surauktų antakių apmetė klausytojus.

— Štai ir viskas, — pasakė. — Sutinkate?

Vėl visi sujudo, suklego. Raišasis vienakis milžinas staiga prišoko prie vado, išdidžiai žvilgčiojančio į visus.

— Ei tu, pagyrų puode! Neriesk per daug nosies. Aš, Gvindačas Buonakorsas, nepakenčiu tokių sukčių! Kur tavo laivas? Pirma parodyk jį!

Jis dar arčiau prilindo prie atvykėlio. Kiti irgi vienas po kito pašoko iš savo vietų ir grėsmingai apsupo nepažįstamąjį. Šis ramiai sėdėjo kaip sėdėjęs.

— Laivą įsigysime patys, — pagaliau tarė jis.

Šis atsakymas įsiutino milžiną.

— Lauk! — sušuko jis, pakėlęs ranką ir rodydamas į duris. — Ne veltui sakiau — skatiko tu nevertas!

Jaunasis vyras net nepajudėjo.

— Ei tu! — dar garsiau suriaumojo Gvindačas Buonakorsas ir taip išsprogino savo vienintelę akį, jog atrodė, kad ji bematant iššoks iš kaktos. — Jau įsakinėji, kapitonu užsigeidei tapti, o laivo dar neturi!.. — Ir savo sunkia didžiule ranka jis sugriebė jaunąjį vyrą už odinės striukės. — Nešdinkis greičiau iš čia — ir tu, ir tavo...

Bet kas atsitiko? Kas privertė Gvindačą susyk nutilti? Jo priešininkas stryktelėjo ant suolo, sugniaužė kumštį ir iš aukštai tvojo milžinui į krūtinę tokį baisų smūgį, kad šis nespėjo nė rankos kilstelėti apsigynimui. Tai bent buvo smūgis! Milžinas Gvindačas Buonakorsas susvyravo, žingtelėjo atatupstas, suklupo ir žnektelėjo ant grindų, kartu partraukdamas ir buvusius už stalelio žmones.

Šutvė suūžė, žmonės ėmė bailiai žvilgčioti į atvykėlį.

— Dvi valtys, — šaltakraujiškai žiūrėdamas į susirinkusius, prabilo šis, — dvi mažos valtys ir vieno didelė laukia mūsų Arno pakrantėje netoli miesto. Kas nenori sėdėti, rankas sudėjęs, alkanas, be stiklinės vyno, kai tiek laivų su kroviniais išplaukia į jūrą ir atplaukia į uostus, — tegul rytoj ateina prie valčių. Anksti rytą išplauksim į jūrą ir užgrobsm pirmąjį sutiktą laivą, jeigu tik jis mums tiks.

Nepažįstamasis pakilo, atsistojo ir jaunasis jo bičiulis, ir kiti palydovai; jie išėjo iš tavernos ir pasuko link užeigos namų, kur jau stovėjo jų arkliai ir kur jie patys turėjo nakvoti...

Bet kol išauš rytas, kol daugumas tavernoje buvusių žmonių ateis į "kapitono" skirtą susitikimą, kol jie visi kartu išplauks į jūrą užpulti ir pasigrobti kokio laivo, kad galėtų vykdyti būsimąsias savo "operacijas", reikia atsakyti į daugelį skaitytojui kilusių klausimų. Kas per žmogus tasai "kapitonas"? Kas jo draugas? Kas jo palydovai? O jei skaitytojas ir suprato, kas tai per "operacijos", atspėjo, kad tai piratavimas, tai reikia papasakoti, kodėl jie taip staiga ryžosi tokiam žygiui, kodėl taip lėkė zovada, tarsi juos būtų kas viję-si. Kas jie? Kodėl juos turėjo kas nors persekioti?

Pirmiausia susipažinsime su penkių atvykėlių vadu, su kuriuo Pizos "Romiosios avelės" klubo "garbės nariai" turėjo leistis į jūrą plėšti laivų ir pajūrio miestų, sužinosime taip pat, kas tas jaunasis jo palydovas pridengtu veidu.

Vadas — tai Baltazaras Kosa, šios knygos herojus, būsimasis popiežius Jonas 23-tysis — pirmasis Jonas 23-tysis, — o jaunasis jo palydovas ir bičiulis — tai Jandra Kapistrana dela Skala, gražioji "pranašautoja", sugebanti atspėti ateitį ir buvusi labai populiari, kol ja susidomėjo šventoji inkvizicija.

Kosa, kuris dabar turėjo apie dvidešimt penkerius metus, jau prieš penketą metų, kada jis atvyko mokytis į garsiojo Bolonijos universiteto teologijos fakultetą, buvo daug matęs gyvenime. Jis buvo iš kilmingos giminės: jo tėvas — Pietų Italijos feodalas, kuriam priklausė Iskijos sala netoli Neapolio, į šiaurės vakarus nuo Neapolio įlankos, su keturiais ar penkiais kaimais. Pasak šeimos padavimo, Kosos giminė iškilusi Romos imperijos laikais, ir pirmą kartą Kornelijaus Kosos, romėnų karvedžio, vardas paminėtas 194 metais nuo Romos miesto įkūrimo. Šis faktas liudija, kad mūsų herojus priklausė vienai seniausių Italijos šeimų.

Gerokai vyresnis už Baltazarą jo brolis Gasparas Kosa jau seniai plaukiojo jūromis, bet ne kaip taikus jūreivis prekybos ar transporto laive, vežiojančiame krovinius ir žmones, — ne, tai buvo senas jūrų vilkas, piratas, piratų laivyno "admirolas", pagarsėjęs daugybe plėšikiškų antpuolių. Daugelis valstybių stengėsi prisivilioti jį, kad su jo pagalba galėtų paralyžiuoti arba visai nutraukti varžovų prekybinius ryšius. Vienoje tokioje savo brolio operacijoje Baltazaras, prisiprašęs Gasparą priimti jį į piratų laivyną, gavo pirmąjį "kovos krikštą". Tada jam buvo apie trylika metų. Baltazaras buvo labai stiprus berniukas ir peštynėse visada išeidavo nugalėtoju. Jis mėgo pasigalynėti dargi su suaugusiais. Pasižymėjo jis ne tik didele fizine jėga ir ištverme, bet ir įgimtu gudrumu. Vėliau pas įžymius Neapolio fechtavimo meistrus jis išmoko ir šio kovos meno. Pratybose visada būdavo drąsiausias ir vikriausias iš visų ir laimėdavo bet kurį susirėmimą su pačiu narsiausiu priešu.

Piratauti jam patiko — šis verslas buvo didžiai pelningas. "Admirolo" Kosos laivynas prisigrobdavo galybę prekių ir pinigų. Tačiau jaunąjį Baltazarą viliojo ne vien tai. Piratai imdavo ir belaisvius, kurių tarpe pasitaikydavo nemaža gražių merginų. Ir ne vienos jų širdį stengėsi palenkti Baltazaras. Beje, meilės srityje jis pasižymėjo dar paaugliu būdamas ir, rasi, daugiau nei kas kitas buvo perskaitęs dar neišpiaustytų lapų meilės knygoje, daugiau išstudijavęs skyrių meilės veikaluose.

Su būdingu jam narsumu dalyvavo jis visose stambiose operacijose jūroje ir pakrantėse. Jis jautėsi kaip žuvis vandeny, kai jiems sekdavosi plėšti, padeginėti, grobti žmones, imti belaisvius ir, žinoma, pirmiausia moteris ir mergaitės. Iš jų tarpo jaunasis piratas rinkdavosi vis naujas ir naujas meilužes, kurios pakeisdavo nusibodusias arba paleistąsias už išpirką.

Bet vieną gražią dieną, įsikišus motinai, Baltazarui šis gyvenimas baigėsi.

— Vaikeli mano, — tarė ponia Kosa, kai Baltazaras parvyko kartą į Iskijos salą ir užėjo į tėvų namus. — Jau tu jaunuolis, tau dvidešimt metų. Laikas žengti į kelią, kurį mes tau su tėvu parinkome, į kelią, kuris nuves tave į galybę ir pralobimą: turi stoti tarnauti bažnyčiai. Užuot gaišęs laiką pirataudamas, kaip tavo trys broliai, tu greitai tapsi kunigu, paskui vyskupu, kardinolu ir be didelio vargo laimėsi visas pasaulio gėrybes.

Baltazaras, paklausęs motinos patarimo, atsisakė piratiško gyvenimo, išvyko į Boloniją, į garsųjį universitetą, ir stojo į teologijos fakultetą, ketindamas visiškai atsidėti bažnytinės teisės studijoms, kurios tuomet galingos katalikų bažnyčios globojamos, buvo itin išpopuliarėjusios.

Būdamas nekvailas, Baltazaras Bolonijoje veikiai pasižymėjo tiek moksle, tiek ir kitose srityse. Studentai juo žavėjosi, stengėsi jį mėgdžioti ir pripažino savo vadeiva. Ir ne vien studentai teologai — Baltazaras pasidarė visų universiteto studentų vadeiva. O tai ne toks jau mažas dalykas — tapti pripažintu autoritetu ir, be to, dar turėti daug pinigų (iš namų tolydžio plaukė jam neapolietiški realai). Gyveno jis kaip karalius, kasdien išleisdamas dideles sumas — ir su reikalu, ir be reikalo.

(Bus daugiau)

Privatiškai Parduodama

Bloor - Royal York gražiame distrikte 6 kambarių namas (bungalas). Kaina $35,900. Trys dideli miegami kambariai, didelis valgomasis ir svečių kambarys su ugniakuru. Sklepe 25 x 15 žaidimų kambarys. Dvi prausyklos. Tuojau užimtinas. $8,000 įmokėti ir balansas atviras mortgičius 8%. Be agentų.

Kreiptis tel. BE. 3-0337, Toronto.

Torontiečių Kronika

Susižiedavo

Teko patirti, kad Rožė Paužaitė, draugės M. Paužienės duktė, susižiedavo su Robertu Szymanis, aukštąjį mokslą baigusį elektronikos srity jaunuoliu.

Vestuvės numatomos gruodžio mėnesį.

Rožė Paužaitė per keletą atvejų yra buvusi LB pikniko žvaigžde, taipgi yra baigusi aukštąjį mokslą, o šią vasarą dar labiau jį pagilinusi specialiu kursu.

Taipgi teko patirti, kad susižiedavo tabako augintojų Lapienių sūnus Danielius Lapienis su Sandra Lana, jauna kanadietė iš Oakville.

Jų vestuvės numatomos kada nors pavasarį.

Abiem porom linkiu linksmų vestuvių ir sėkmės gyvenime.

—o—

Serga

E. Bulzgienė pergyveno skaudžią operaciją ir dabar randasi Weston Memorial ligoninėje.

Mrs. Julia Morrin (Dabravolskiūtė) jau prieš keletą dienų pergyveno sunkią operaciją Women's College ligoninėje.

Linkiu greitai pasveikti.

—o—

Mirė

Pereitą sekmadienį širdies priepuoliu mirė A. Batulevičius, senas torontietis, sulaukęs 65 metų amžiaus.

Nuliūdime liko žmona, 3 dukterys ir sūnus.

Kiek anksčiau mirė Ona Ražaitytė, sulaukusi apie 60 metų amžiaus. Jos motina, apie 90 metų amžiaus, tebegyvena.

Likusiems artimiesiems gili užuojauta, o mirusiems — lai būna lengva Kanados žemė.

Rep.

Įdomi Kelionė

TORONTO. — Šią vasarą visa eilė kanadiečių lietuvių turistų lankėsi Europoje. Nekurie buvo ir Tarybų Lietuvoje. Gal įdomiausią kelionę turėjo Palaičiai ir Jasiūnai, o su jais ir Strolis. Draugas Jasiūnas štai ką papasakojo:

Jis su žmona ir Strolis su žmona išvykę į Suomiją be vizos atsilankyti Lietuvon, kadangi agentūra nebesuspėjus parūpinti vizą. Bet jie labai lengvai gavę vizas Suomijoje.

Iš Suomijos vykstant į Vilnių, jie buvę sustoję Rygoje. Ten turėję progą apžiūrėti miestą. Ypač buvę įdomu pamatyti senąją miesto dalį, statytą maždaug prieš 700 metų. Naujas miestas taipgi įdomus, moderniškas.

Iš Rygos juos nuvežę į Pskovą, Baltarusijoj, iš kur traukiniu keliavę į Vilnių. Pskove buvę reikalinga laukti traukinio 6 valandas. Inturisto žmogus prisistatęs prie jų, nuvežęs į viešbutį, kur jie labai gerai pailsėję. Vykdami traukiniu į Vilnių jie turėję gerą progą pamatyti gražią Lietuvos gamtą.

Vilniuje jie susitiko su Byrais, turistais lietuviais iš Brazilijos, Argentinos, JAV. Na, žinoma, ir su tautiečiais gimtojo krašto.

Prieš pat studentų dainų ir šokių šventę, jų laikas išsibaigęs, bet Inturisto darbuotojai prailginę vizas, tad jie matę tą puikią šventę.

Draugas Byras buvęs susižeidęs koją, taip, kad reikėję viešbutyje išgulėti lovoje penkias dienas. Paskui išsiuntę jį į Druskininkus gydytis.

Į viešbutį buvę atėję darbuotojai iš radio stoties. Jasiūnas turėjęs pakalbėti, o Jasiūnienė net ir padainuoti.

Draugai Jasiūnai labai patenkinti kelione, labai dėkingi Byrams ir Inturisto darbuotojams. Jų dėka jie turėję progą pamatyti dainų ir šokių šventę, susitikti su daugeliu vilniečių, jų tarpe ir dainininku Sodeika.

Draugai Palaičiai vyko į Tarybų Sąjungą į Juodosios jūros pakraščius pasikaitinti saulės spinduliuose. Jiems taip pat buvę duotos vizos atsilankyti Vilniuje. Jie irgi patenkinti savo atostogomis Tarybų Sąjungoje.

Draugas Povilas Jasiūnas dar pastebėjo, kad neteisybė, jog turistai yra sekiojami. Niekas nesekioja dorų žmonių. Tik jeigu ką įtaria. O Inturisto žmonės visur ir visuomet labai maloniai patarnaują.

SMAKAS MERGELIŲ RIJIKAS

(Atkelta nuo 6 puslp.)

bes, šešiarankių žmonių tautą ir net prieš . . . vėžlius.

Kuo nusikalto vėžliai Aleksandrui Makedoniečiui, dabar sunku spręsti, gal tik tuo, kad iš jų verdama skani sriuba, bet XIII amžiuje burgundiškas manuskriptas pateikia įnirtingos kovos su jais atvaizdą.

Į to meto mokslo knygas neretai papuldavo iš tolimesnių plaukiojimų grįžusių jūrininkų pasakojimai. Prie vieno butelio papasakoti šaunių kapitonų nuotikiai mirgėte mirgėdavo fantastiškiausiais tolimų kraštų ir nepaprastų gyvūnų vaizdais. Jų atvežti užjūriniai trofėjai, kaip antai, įvairios kriauklės, keistų žuvų galvos ir Europoje nematyti augalai, lyg ir duodavo pagrindą jais tikėti. Juo labiau, kad liaudies baugimas visokiomis pabaisomis ir velniais, bažnyčios tėvų nuomone, turėjo stiprinti tikinčiųjų tikėjimą.

Beje, apie velnius. Jie dažniausiai vaizduojami su plėvėtais šikšnosparnio sparnais, o jų fizionomijos taip pat panašios į šikšnosparnių galvas. Pažiūrėjus į juos, nesunku suprasti, kad nereikia nė lakios fantazijos iš jų pabaisoms nupiešti. Mistinė šikšnosparnių reikšmė darosi suprantama, žinant jų gyvenimo būdą; šikšnosparniai skraido sutemose ir naktį — tada, kai prietaringų žmonių nuomone, suaktyvėja visos "piktosios dvasios". Tad nenuostabu, jog šikšnosparnis ir pelėda, šie du naudingi žmogui gyvūnai, senovėje būdavo vaizduojami kaip nepakeičiami raganų atributai.

Dabar mokslui žinoma tiek daug įvairių nuostabių gyvūnų, kad senovėje išgalvoti mistiniai slibinai ir drakonai tesukelia šypseną.

(Mokslas ir Gyvenimas)

LAIKRODININKAS
F. Bočiulis
280 Queen St. W. (Šoninės durys) — Tel. EM. 6-6100
Toronto
Taisau visokių rūšių laikrodžius ir žiedus. Pageidaujantiems paimu ir pristatau į namus. Darbas garantuotas.
Skambinti: rytais nuo 9 iki 11 v.; vakarais nuo 6 iki 9 v.
Taipgi per mane galite nusipirkti pigiau laikrodžius, šliūbinius žiedus ir kt.

Akių ir Akinių Specialistas
G. S. MERRITT
Optometristas — Optikas
Skaitymui akiniai $15.00 ir daugiau
Bifocals — $19.00 ir daugiau
(Įskaitant akių egzaminavimą)
Valandos: 9-12 ir 1-6. Treč. po piet uždaryta
Antrad. Ketvirt. ir Penkt. vakarais pagal susitarimą
1175 Dundas St. W. Tel. LE. 5-6400
Toronto, Ont.

Advokatas - Notaras
WILLIAM PALAMAR
Suite 133
17 QUEEN ST. E. TORONTO
Office EM. 2-1941 - Telefonas - Res. RU. 1-2177

FRAN VASS, B.A.
Advokatas - Notaras
263 College Street
WA. 2-6112, WA. 2-6111
Res. — CL. 1-0651
Toronto

J. LUNSKY
AKIŲ SPECIALISTAS
Egzaminuoja akis, ištiria akių nervus, nuo kurių paeina nervuotumas ir galvos skaudėjimas. Pritaiko akinius.
470 College W., Toronto
Tel.: WA. 1-3924

LIETUVIS PLUMBERIS
J. Lisauskas
Įrengiam Aliejinį Apšildymą
Atliekam Kitus Plumberio Darbus
Darbas Garantuotas — Prieinama Kaina
148 WESTMINSTER AVE. Tel. LE. 2-5191
Toronto

Lietuviška Valgykla
UNION CAFE
387 SHERMAN AVE. N. HAMILTON, ONT
Šviežias maistas. Geras pasirinkimas įvairių lietuviškų valgių. Turime kambarių apsistojimui.
Savininkas Ch. Pampalas
Telefonas: LI. 4-6917

Dėl Siuntinių į Tarybų Lietuvą
ir kitas Tarybų Sąjungos Respublikas
UKRAINSKA KNYHA
Priima persiuntimui gatavai sudarytus siuntinius tik iš naujų drabužių, medžiagos, avalynės, maisto ir kitko.
Suteikia Patogiausį ir Greičiausį Patarnavimą
Muitas ir kitos persiuntimo išlaidos apmokamos per mūsų firmą ir gavėjui nieko nebereikia primokėti.
Ukrainska Knyha centras ir skyriai randasi:
TORONTE: — 962 Bloor St. W.
WINNIPEGE: — 613 Selkirk Ave.
EDMONTONE: — 10803 — 95 St.
VANKUVERYJE: — 2643 E. Hastings St.
Toronto įstaigoje turime gerą pasirinkimą įvairių medžiagų, drabužių, avalynės bei odos dėl siuntinių.
Toronto įstaiga atdara kas dieną nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais ir pirmadieniais uždaryta. Rašant mums laiškus, prašome rašyti anglų kalba.
Centrinė raštinė
Ukrainska Knyha
962 Bloor St. West, Toronto, Ont.
Telefonas: LE. 4-7551